

ХРОНІКА ЖИТТЯ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У 2014 РОЦІ

СІЧЕНЬ

У січні вийшли «Наукові записки Ужгородського університету. Серія: історично-релігійні студії». До другого випуску «Наукових записок...» увійшли публікації археологів, істориків, богословів із України, Росії та Польщі. Охоплено різні періоди історії та ряд проблемних питань.

«Обраний Божим Провидінням: Життєпис преподобного Олексія Карпаторуського сповідника» – чергова монографія директора Богословсько-історичного науково-дослідного центру ім. архімандрита Василя (Проніна), к. іст. н. і доктора філософії, доцента кафедри історії України УжНУ Юрія Данильця. Книгу, що побачила світ у січні 2014 р. у Видавничо-інформаційному центрі «Місто» в Чернівцях, видано за сприяння настоятеля Ізського Свято-Миколаївського чоловічого монастиря архімандрита Адріана (Малети) та благословення двох архієреїв православного Закарпаття – Високопреосвященнішого Марка, архієпископа Хустського та Виноградівського, та архієпископа Мукачівського і Ужгородського Феодора. У церковному просторі краю ця праця була довгоочікувана, адже присвячується 100-річчю антиправославного Мараморош-Сиготського процесу 1913-1914 рр. Поява її збагатила не лише світську, а й перш за все церковну історіографію нашого краю. Монографія Юрія Данильця складається з найширшого на сьогодні життєпису преподобного Олексія (Кабалюка). Рецензентами книги стали відомі історики УжНУ: доктори історичних наук, професори Р. А. Офіцинський та С. Д. Федака. Передмову написав архієпископ Хустський і Виноградівський Марк.

ЛЮТИЙ

8 лютого у приміщенні Археологічного музею ім. Е. Балагурі на історичному факультеті УжНУ відбулася Міжнародна наукова конференція «Релігійно-політичні трансформації в Центрально-Східній Європі у першій половині ХХ ст.», присвячена 100-річчю II Мараморош-Сиготського процесу 1913-1914 рр. Організаторами міжнародного наукового форуму стали історичний факультет УжНУ, Науково-дослідний центр історико-релігійних студій «Логос» ДВНЗ «УжНУ» та Богословсько-історичний науково-дослідний центр ім. архімандрита Василя (Проніна) Мукачівської православної єпархії Української православної церкви.

27 лютого в УжНУ розпочала свою роботу 68-ма підсумкова наукова конференція професорсько-викладацького складу.

28 лютого - 1 березня в Ужгородській греко-католицькій богословській академії ім. Блаженного Теодора Ромжі відбулася міжнародна наукова конференція «400 років католицької освіти на теренах Мукачівської єпархії». На конференції виступили учасники з України, Італії, Словаччини, Польщі, Угорщини. Серед них були і науковці УжНУ – історики Оксана Ферков та Володимир Фенич. Пан Володимир виголосив доповідь на тему «Від єзуїтського колегіуму до національного університету: витоки вищої освіти в Закарпатті».

БЕРЕЗЕНЬ

12 березня викладачі та співробітники УжНУ змагалися з шахів у рамках 7-ї загальноуніверситетської Спартакіади. Участь у змаганнях узяли команди десятиох факультетів та інститутів університету. Найкращими цього разу виявилися історики, які набрали 11,5 очок.

Шевченківські читання з нагоди 200-річчя Тараса Шевченка були проведені в археологічному музеї ім. Е. Балагурі. Доповіді про історичні погляди Кобзаря, його наукову діяльність, вплив на суспільну думку України й Закарпаття зокрема виголошували досвідчені науковці та студенти історичного факультету. Відкрили роботу наукового зібрання проректор УжНУ Федір Шандор та декан історичного факультету Володимир Фенич, який, зокрема, зауважив, що творчість Шевченка потрібно вивчати ще й тому, аби краще розуміти історичний контекст, історичну дійсність тих століть, які він описує.

Доценти кафедри історії України Юрій Данилець та Віктор Кічера виступили перед студентами Свалявського технічного коледжу з доповідями про політичне, міжнародне та військове становище Карпатської України у 1938-39 рр. Студенти мали змогу переглянути цікаві фотодокументи й документальний фільм тих часів. Викладачі УжНУ подарували їм також наукові видання працівників кафедри та запросили вступати на історичний факультет Ужгородського національного університету, де вони зможуть поглибити знання з краєзнавства та історії загалом.

У березні побачила світ перша частина двотомника професора УжНУ Олега Мазурка «Міста Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття у другій половині XIX - на початку XX століть (1848-1918 рр.). Етносоціальний та економічний аспекти». Том присвячено економічному розвитку міст. У ньому вперше не тільки у вітчизняній, але й у зарубіжній історіографії комплексно досліджуються етносоціальні та економічні аспекти розвитку міст Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття у зазначений історичний період, розглядаються питання про типологію міських поселень, політико-адміністративний устрій міст, їх планування та забудову, стан міського господарства; відстежуються демографічні процеси в усіх містах і містечках регіону, розкриваються чинники, які впливали на процеси урбанізації території, подаються статистичні відомості про етнічну структуру міського населення, досліджується господарська структура та структура зайнятості містян тощо.

28 березня на спеціалізованій вченій раді при історичному факультеті відбувся публічний захист кандидатської дисертації Мойжеса Володимира Валерійовича на тему: «Історія керамічного виробництва Верхнього Потисся (XII ст. до н. е. - IV ст. н. е)», представленій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.02 – всесвітня історія.

КВІТЕНЬ

16 квітня о 14.00 в Археологічному музеї ім. Е. Балагурі відбувся науковий семінар на тему ««Имея ненасытную утробу лихоимия»: литовсько-московські війни кінця XV - початку XVI століть». Доповідач – кандидат історичних наук, докторант кафедри нової і новітньої історії Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова Гуцул Володимир Миколайович.

Після деякої перерви наші колеги й партнери з Північного Кавказу відновили скликання міжнародних конференцій з проблематики комунікативної взаємодії у контактних зонах в історичному часі. Організаторами заходу, який відбувся 17-20 квітня, виступили Російське товариство інтелектуальної історії (РТИ) та його Ставропольська філія, Північно-Кавказький федеральний університет, Інститут всесвітньої історії РАН. П'ятигорський лінгвістичний університет гостинно прийняв учасників. Тематичний напрям, пов'язаний із дослідженням механізмів формування образів сприйняття, їхніх константних значень і динаміки змін, можливостей їхнього конструювання і деконструкції, є надзвичайно актуальним в історичній науці та суспільствознавстві. Важлива сама по собі, названа проблематика набуває особливої значущості в нинішніх суспільно-політичних умовах, адже студії в царині історичної імагології дають відповіді на питання: через які мотиви й обставини формується образ ворога чи друга, «свого» або «чужого»? Програмна доповідь президента РТИ, члена-кореспондента РАН, заступника директора Інституту всесвітньої історії РАН, д. і. н., професора Лорини Петрівни Репіної розкрила цікаву проблему принципів конструювання регіональних історій. Старший викладач кафедри нової і новітньої історії та історіографії УжНУ Сергій Ганус був запрошений до участі в роботі конференції як доповідач і керівник секції «Практика міжкультурних комунікацій і досвід культурних обмінів у просторі контактних зон». Ужгородський науковець виголосив доповідь на тему «Образ «іншого» в інтелектуальному просторі німецького Просвітництва».

24 квітня на історичному факультеті відбулася студентська наукова конференція. Студенти проголошували власні доповіді за секціями – давня і середньовічна історія; нова і новітня історія; історія України.

29 квітня від імені колективу університету ректором ДВНЗ «Ужгородський національний університет» професором Смоленкою Володимиром Івановичем висловлено подяку Задорожному Володимирі Євгеновичу за вагомі наукові здобутки, гідне виховання студентської молоді та з нагоди 75-річного ювілею.

ТРАВЕНЬ

16 травня о 13.00 в Археологічному музеї ім. Е. Балагурі історичного факультету відбувся науковий семінар на тему: «Вправління з історією по-українськи, або Якою не повинна бути сучасна історія Закарпаття: відповідь Ернесту Гейделу». Захід приурочено до «Всеукраїнського фестивалю науки в Ужгородському національному університеті 15-17 травня 2014 р.».

ЧЕРВЕНЬ

6 червня група студентів історичного факультету відвідала музеї і пам'ятні місця м. Львова. Крім Високого Замку, туристичний маршрут проходив центральними вулицями міста, де майбутні фахівці відвідали Музей історії Львова, Арсенал та Археологічний музей Львівського національного університету ім. Івана Франка. Огляд колекцій супроводжували лекції провідних спеціалістів-археологів (Ярослав Погоральський, Андрій та Галина Филипчуки, Богдан Завітій).

У червні в рамках програми: «Люблю країну – їду до столиці», яка серед студентів ще відома як «Я – історик!!!», молоді спеціалісти першого - третього курсів відвідали низку музеїв та пам'ятних місць м. Києва. До традиційного маршруту – Печерська лавра, Музей Великої Вітчизняної війни, Музей збройних сил України, Музей Природи (археологічний відділ), Золоті ворота, Софія, Музей історії України, Андріївський спуск – додалося відвідування Маріїнського парку, Стадіону ім. В. Лобановського та Майдану незалежності, які в даний час є «Музеєм революції». У ході екскурсій та огляду колекцій «діти Касандри» спілкувалися не тільки з викладачами рідного вишу, а й з провідними археологами України (Л. Вингородська, А. Панікарський).

Щороку студенти першого курсу історичного факультету Ужгородського національного університету під керівництвом доцента Прохненка Ігоря Анатолійовича здійснюють екскурсійний тур: «Замки Закарпаття». У 2014 році базовими для проведення оглядових лекцій (система день-ніч-день) стали Королівський, Чинадіївський, Середнянський та Невицький укріплені пункти.

23 червня ректор ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Володимир Іванович Смоланка вручив подяку Міністерства освіти і науки України професору кафедри історії України Володимиру Євгеновичу Задорожному за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність.

26 червня в Ужгородському прес-клубі відбулася презентація підручника з «Історії України» професора УжНУ, доктора історичних наук Сергія Федаки. Це перше таке видання, створене закарпатським науковцем – раніше наші країни були тільки співавторами підручників з історії України.

29 червня після архієрейської божественної літургії, що відбулася у храмі чоловічого Свято-Михайлівського монастиря у с. Грушові Тячівського району, Високопреосвященний Марк, архієпископ Хустський та Виноградівський, постійний член Священного синоду УПЦ, нагородив пам'ятною медаллю «100-річчя Мараморощ-Сиготського процесу 1914-2014 рр.» Юрія Данильця – кандидата історичних наук, доцента кафедри історії України УжНУ, директора богословсько-історичного науково-дослідного центру ім архімандрита Василя (Проніна).

ЛИПЕНЬ

4 липня вручали дипломи випускникам історичного факультету. Спеціалістами та магістрами історії цього року стало 80 студентів, один з яких отримав документ про освіту з відзнакою.

Один із найстарших підрозділів УжНУ став ініціатором зустрічі з абітурієнтами, яка відбулася 23 липня в Археологічному музеї ім. Е. Балагурі. На заході говорили про переваги вступу на історичний факультет, перспективи навчання і майбутнього працевлаштування.

Громадянський мир, заснована на взаєморозумінні та взаємоповазі злагода в суспільстві, толерантне ставлення до інакшості становлять позачасову цінність для будь-якого соціуму. Тоталітарне ж мислення, хоч в які шати його не рядити, культивує уніфікуючий командно-бюрократичний «порядок», підігнану під ранжир одноманітність, позірне одностайність. Ці відомі істини звучать нині як ніколи актуально... Згадана проблематика (як у ретроспективі, так і з погляду тенденцій сьогодення) була предметом дискусій на міжнародній науково-практичній конференції в Могильовському державному університеті продовольства (Республіка Білорусь). Старший викладач Ужгородського національного університету Сергій Ганус виголосив доповідь на тему «Гуманістичні конотації німецької просвітницької історичної думки XVIII ст.».

СЕРПЕНЬ

12 серпня в Ужгородському прес-клубі відбулася презентація історико-географічного довідника професора УжНУ Сергія Федаки «Населені пункти і райони Закарпаття» (Поліграфцентр «Ліра», 2014). Це перше в історії Закарпаття видання, яке подає стислу характеристику всіх 607 сучасних населених пунктів Закарпаття, а також 13 адміністративних районів області. Автор стверджує, що книга писалася близько 15 років, але й досі не може вважатися завершеною, як і інші видання такого типу. Вона фіксує сучасний історичний зріз.

3 нагоди Дня Незалежності України в ужгородському видавництві «Гражда» побачив світ перший випуск наукового щорічника «Тисячоліття – Millennia» (головний редактор – Роман Офіцинський). На відміну від латини, в українській мові слово «тисячоліття» має однакове написання – незалежно від форми однини чи множини. У назві щорічника свідомо відбито «множину», адже наголос робиться саме на тисячоліттях – величезних відтинках часу, через призму котрих найліпше проглядаються множинні вияви життя людини і цивілізацій. У щорічнику подано 19 публікацій. Це поважні здобутки тих, хто тісно пов'язаний із кафедрою історії України Ужгородського національного університету, його науково-педагогічною діяльністю (професори, доценти), навчанням (аспіранти) або давнім науковим

партнерством, як-от почесний доктор УжНУ, іноземний член Національної академії наук України, професор Пряшівського університету Микола Мушинка.

Не встигли другокурсники історичного факультету отямитися після червневої сесії, як одразу розпочалася літня практика. Минулого року студентів полонила романтика археологічних розкопок, етнографічних мандрівок. Цього літа в час, коли курортний сезон набрав активних обертів, 37 істориків здобували архівно-музейний досвід. Ця практика тривала протягом перших трьох тижнів липня здебільшого в межах Ужгорода під керівництвом викладачів кафедри нової і новітньої історії та історіографії Олега Степановича Сліпецького та Юрія Івановича Ісака. Дві групи по 15 студентів практикувалися за звичною програмою. 7 другокурсників присвятили себе копіткій праці в архіві УжНУ. Вони впорядковували особові справи студентів і викладачів університету.

На «Форумі видавців у Львові» – найбільшому книжковому ярмарку України – презентували книгу «Народні балади Закарпаття», упорядником якої є доцент кафедри російської літератури УжНУ Іван Сенько. До роботи над виданням також долучилися доцент кафедри історії України Тетяна Росул, яка підготувала ноти до балад, і кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри журналістики Леся Поліха, яка написала історію художнього оформлення першої книги «Народні балади Закарпаття», виданої ще в 1958 р.

Аби першим курсам було легше познайомитися зі старшими, показати свої вміння й побачити інших, знайти близьких за духом і об'єднатися задля створення чогось нового, на історичному факультеті нашого вишу організували концерт. Таке свято справді дозволяє студентам зблизитися між собою, а ще це чудовий варіант підготовки до Дня першокурсника.

ВЕРЕСЕНЬ

У вересні в Москві відбулася велика міжнародна наукова конференція «Перша світова війна – пролог ХХ ст.». Співорганізаторами форуму виступили Інститут загальної історії РАН, Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова, Державний академічний університет гуманітарних наук, Московський міський педагогічний університет, Російська асоціація істориків Першої світової війни. Відомі вчені з вишів та наукових інституцій сторони-гоподарки, а також з Австрії, Азербайджану, Бельгії, Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Вірменії, Італії, Канади, Польщі, Сербії, Туркменістану, України, Франції забезпечили широке міжнародне представництво на науковому форумі. Старший викладач кафедри нової і новітньої історії та історіографії Сергій Ганус виступив із доповіддю на тему «Питання Східної Галичини на завершальному етапі Першої світової війни».

На історичному факультеті відбулися традиційні футбольні змагання на Кубок декана. Цього року захід був виїзний – у селі Кам'яниці. За перемогу змагалися різні курси – викладацької команди, на жаль, не було. Проте підтримати своїх студентів прийшли декан факультету Володимир Фенич, заступник декана Тетяна Росул та завідувач кафедри історії України Роман Офіцинський.

29-30 вересня студенти першого, другого і третього курсів історичного факультету побували на екскурсії в Одесі та Львові. Такі поїздки відбуваються щорічно наприкінці вересня чи на початку жовтня. Добру традицію подорожей започаткував веселий, активний та ініціативний археолог, викладач істфаку, кандидат історичних наук, доцент Ігор Анатолійович Прохненко.

Нещодавно студенти-четвертокурсники мали змогу наочно ознайомитися з тим, як навчають історії школярів: у рамках дисципліни «Методика викладання історії», котру веде Василь Міщанин, студенти були присутні на відкритому уроці в 9-В класі Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернату з поглибленим вивченням окремих предметів. Разом зі студентами на уроці були присутні директор школи Олена Іщенко та завуч Оксана Станко, а вчитель Людмила Шульженко проводила урок-семінар на тему «Українське національне відродження в Наддніпрянщині та на західноукраїнських землях». Студенти відзначають, що кожного року практикуються у навчальному закладі.

ЖОВТЕНЬ

16-17 жовтня в залі Вченої Ради ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород, пл. Народна, 3) відбулася Міжнародна конференція «Підкарпатська Русь в роки Другої світової війни».

23 жовтня в ужгородському скансені (Закарпатський музей народної архітектури та побуту) розповідали та показували традиційне народне вбрання українців Закарпаття ХІХ - першої половини ХХ століть. Чи не вперше в місті молоді люди одягли на себе не дорогий дизайнерський одяг, а безцінний спадок предків – оригінальні, автентичні народні костюми ХІХ - першої половини ХХ століть. Усі відвідувачі музею та гості акції мали змогу поринути у різнобарвний світ народного вбрання гуцулів, бойків, лемків і долинян. Безпосереднім організатором та учасником акції виступив Василь Коцан,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України ДВНЗ «Ужгородський національний університет», завідувач відділом експозиції Закарпатського музею народної архітектури та побуту.

29 жовтня проведено реконструкцію всіх одягових комплексів Закарпаття. У втіленні в життя цих задумів взяли участь Василь Коцан, кандидат історичних наук, завідувач відділу експозиції Закарпатського музею народної архітектури та побуту, доцент кафедри історії України ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Тетяна Сологуб-Коцан, завідувача відділу масової науково-освітньої роботи Закарпатського музею народної архітектури та побуту. «Головними героями» реконструкції стали студенти 3-го і 4-го курсів історичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», які спеціалізуються по кафедрі історії України.

Веселі жарти, незабутні виступи талановитих студентів, щирі слова привітань від декана та викладачів, ніжні виходи красунь... Саме такими словами можна описати святкування Дня першокурсника на істфаку. Дня, що гарною сторінкою вписався в історію факультету! Гучними оплесками студенти вітали свого декана Володимира Фенича, котрий побажав їм удалого вечора, а найактивнішим на факультеті вручив грамоти.

ЛИСТОПАД

11 листопада історичний факультет уперше провів турнір із настільного тенісу. У змаганнях взяли участь як викладачі, так і студенти. Кожен курс було представлено трьома учасниками. Честь педагогів взялися захищати декан факультету Володимир Фенич, доцент кафедри історії України Павло Леньо та директор музею історії університету Марія Майороші. Підсумки турніру такі: I місце – команда III курсу (Юрій Офіцинський, Мирослав Ігнатоля, Іванна Турянська); II місце – команда викладачів (Володимир Фенич, Павло Леньо, Марія Майороші); III місце – команда першокурсників (Сергій Бігари, Володимир Маркович, Олеся Гапак).

28-29 листопада в м. Чернігові відбулася міжнародна наукова конференція «Русь і Афон: тисячоліття духовно-культурних зв'язків», присвячена 1000-річчю давньоруського чернецтва на Афоні і 220-річчю смерті преп. Паїсія Величковського. У міжнародній конференції взяло участь близько 80 науковців з різних країн світу. В роботі конференції брав участь Юрій Данилець, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України УжНУ.

Днями студенти третього, четвертого та п'ятого курсів історичного факультету, а також викладачі, лаборанти кафедр і працівники деканату повернулися з поїздки до Словаччини. Зініціював та організував подорож кандидат історичних наук, доцент кафедри нової і новітньої історії та історіографії Ігор Омелянович Шніцер.

Студенти-історики напередодні Дня Св. Миколая влаштували благодійну акцію для дітей-сиріт. Серед організаторів – заступник голови профкому студентів УжНУ Олександр Варшава та студентка II курсу Діана Ситар. На історичному факультеті було встановлено скриньку, куди збирали кошти для дітей-сиріт.

Відбулося засідання комітету з присудження обласних премій у галузі літератури і мистецтва за 2014 рік. Визначали лауреатів таємним голосуванням. Серед переможців літературної премії імені Федора Потушняка вперше в історії цього конкурсу опинилися батько і син, випускник та викладач Ужгородського університету – Дмитро та Сергій Федаки. Літературознавець, член Закарпатської організації Національної спілки журналістів України Дмитро Михайлович Федака став переможцем у жанрі літературної критики і літературознавства. Відзнака дісталася панові Дмитру за книгу «Олександр Духнович: Сходінки у безсмертя». Письменник, член Закарпатської організації Національної спілки письменників України, професор Сергій Федака став лауреатом премії в жанрі поезії. Перемогу він здобув завдяки збірці поезії «Калейдоскоп календаря».

ГРУДЕНЬ

15 грудня завершилася зимова екзаменаційна сесія на денному відділенні історичного факультету ДВНЗ «УжНУ».